

**«Սոցիալական աշխատանքի տեխնոլոգիաներ» առարկայի
դասավանդումը ինտերակտիվ մեթոդների կիրառմամբ**

Անահիտ Ստեփանյան

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2023.2-262>

Հանգուցային բառեր. փոխներգործություն, ինտենսիվ, «Քեյս-սթադի», արտացոլում, խթանում, նախաձեռնողականություն, իրավասություն, արդյունավետություն

Նախաբան

Սոցիալական աշխատանքի մասնագետներ պատրաստելիս սոցիալական կրթության պրակտիկայում օգտագործվում են ուսուցման տարբեր մեթոդներ և տեխնոլոգիաներ: Հետազոտության **նորույթը** պայմանավորված է նրանով, որ բարձրագույն կրթության սուբյեկտները կրթական և մասնագիտական միջավայրի առարկաներն են՝ ուղղված ուսանողի մասնագիտական կոմպետենտության ձևավորմանը: Բարձրագույն մասնագիտական սոցիալական կրթության մեջ առանձնացվում են տեխնոլոգիականացման փուլերը՝ հաշվի առնելով դրա արդիականացումը և ստանդարտացումը:

Դասավանդման մեթոդները ընկալվում են որպես կրթական, ճանաչողական գործունեությունը խթանող գործիքներ՝ ուղղված մոտիվացիայի ձևավորմանը, պատասխանատվության զգացում ունենալուն, պարտականություններ կրելուն, գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների կիրառությանը: Սոցիալական կրթության մեջ տարածված են պասսիվ, ակտիվ և ինտերակտիվ մեթոդները:

Ինչպես գիտենք, *պասսիվ մեթոդն* ուսումնական գործընթացում հաղորդակցության միակողմանի ձև է, որտեղ ուսանողը հանդիսանում է ուսուցման սուբյեկտ, ով պետք է ընկալի և վերարտադրի դասախոսի կողմից փոխանցված (հեռարձակված) տեղեկատվությունը: Բուհերում՝ որպես պասսիվ մեթոդի դասական օրինակ, կիրառվում է դասախոսությունը:

Ակտիվ մեթոդը կրթական գործընթացում հաղորդակցության բազմակողմանի ձև է: Նման հաղորդակցությունը ենթադրում է ուսումնական գործընթացում ոչ միայն դասավանդողի, այլև յուրաքանչյուր սուբյեկտի գործունեություն և հավասարություն, դասախոսի կողմից ռեպրեսիվ կառավարման, ինչպես նաև վերահսկողության միջոցների բացակայություն: Ակտիվ ուսուցման ընթացքում ուսանողը երկխոսության մեջ է մտնում դասախոսի հետ, ակտիվորեն մասնակցում ճանաչողական գործընթացին՝ կատարելով ստեղծագործական, որոնման և այլ խնդրահարույց առաջադրանքներ:

Մանկավարժական պրակտիկայում ինտերակտիվ մեթոդները (անգլ. «interaction» փոխներգործություն, փոխգործակցություն) ավելի կատարյալ մեթոդներ են, որոնք հասկացվում են որպես կրթական գործընթացի բոլոր կողմերի միջև հաղորդակցության բազմակողմանի ձև [2]:

Ինտերակտիվ մեթոդները կարող են օգտագործվել տարբեր ձևերով:

Որպես ինտենսիվ կրթական տեխնոլոգիա կարող ենք ընդունել ինտերակտիվ մեթոդաբանության օգտագործումը, որը հիմնված է ուսումնական գործընթացի մասնակիցների (դասախոս և ուսանող)՝ փոխգործունեության, ակտիվ կապի վրա:

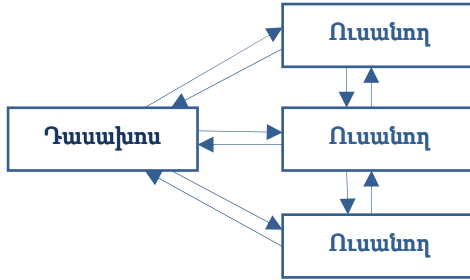
Աշխատանքի **արդիականությունը** պայմանավորված է նրանով, որ այժմ բոլոր ոլորտներում մարդկային գործունեությունը զգում է մասնագետների հրատապ անհրաժեշտություն, որոնք ունակ են ոչ ստանդարտ իրավիճակներում որոշումների կայացմանը, նորարարական մտածողության արդյունավետ հաղորդակցությունների հաստատմանը: Արդիականությունը պայմանավորված է նաև «Մոցիալական աշխատանքի տեխնոլոգիաներ» առարկայի և բուն սոցիալական աշխատանքի համակարգի դինամիկ զարգացմամբ, ժամանակակից հասարակության կարիքներով, դրանց ըմբռնումով և զարգացմամբ [4, 2]:

Բովանդակություն

Սոցիալական աշխատանքը մարդու և հասարակության զարգացման կարևոր գործոններից մեկն է: Ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման դարաշրջանում տեղեկատվական բազմաշերտ հոսքի շնորհիվ հնարավորություն է տրվում լինել առավել ինֆորմացված, կոմպետենտ, ինչպես նաև բարելավել բարձրագույն բուհական կրթության որակը: Այդ գործընթացն ուղղված է կրթության ոլորտի մեթոդաբանությանն ու ժամանակակից տեխնոլոգիաների մշակմանը, կիրառության գործնական ապահովման, ուսուցման և դաստիարակության, այսինքն՝ կրթական հոգեբանամանկավարժական նպատակների իրականացմանը:

Բնտերակտիվ ուսուցման էությունը բոլոր ուսանողների ճանաչողության գործընթացում ներգրաված լինելն է: Նրանց հնարավորություն է ընձեռնվում հասկանալու և վերաիմաստավորելու սեփական գիտելիքներն ու մտքերը: Բնտերակտիվ ուսուցման էությունը ուսանողների համատեղ գործունեության գործընթացում ուսումնական նյութի յուրացման մեջ է, իսկ դա նշանակում է, որ յուրաքանչյուրը կատարում է իր հատուկ անհատական ներդրումը, և միաժամանակ տեղի է ունենում գիտելիքների, գաղափարների, գործունեության եղանակների փոխանակում: Չինական առածն ասում է. «Ասացեք ինձ, և ես կմոռանամ, ցույց տվեք, և ես կհասկանամ, թույլ տվեք անել այն, և ես կսովորեմ»: Այս խոսքերի մեջ է արտացոլվում ինտերակտիվ ուսուցման էությունը: Բնտերակտիվ մեթոդներ օգտագործելիս սովորողը դառնում է ընկալման գործընթացի լիիրավ մասնակից: Նրա փորձը ծառայում է որպես ուսումնական գիտելիքների հիմնական աղբյուր: Դասախոսը չի տալիս պատրաստի գիտելիքներ, այլ խրախուսում է ուսանողների ինքնուրույն որոնումը [5, 196]:

Ելնելով մանկավարժահոգեբանական տեսանկյունից՝ ինտերակտիվ ուսուցման հիմնական նպատակն է կիրառել նոր, ավելի հետաքրքիր, արդյունավետ, ուսանողների տարբեր հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններ ներառող, մոտիվացիա առաջացնող ինտերակտիվ մեթոդներ, որոնք կնպաստեն ժամանակակից բուհի (դպրոցի) ուսումնական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը [6, 207]:

Գծապատկեր 1

Կարելի է առանձնացնել դասերի անցկացման ինտերակտիվ ձևերին բնորոշ մեթոդական մոտեցումների հետևյալ խմբերը.

1. Նոր նյութի ուսումնասիրություն և ամրապնդում:

- ինտերակտիվ դասախոսություններ (խնդրահարույց դասախոսություն, դասախոսություն-վիզուալիզացիա, նախապես պլանավորված սխալներով դասախոսություն, դասախոսություն-ասուլիս, դասախոսություն-գրույց, դասախոսություն-քննարկում),
- «ուսանողը դասախոսի դերում»,
- «ուսանողը սովորեցնում է ուսանողին»,
- տեսաֆիլմերի դիտում և քննարկում:

2. Բարդ և բանավիճային հարցերի և խնդիրների քննարկում և լուծում.

-ուսումնական խմբային բանավեճեր և քննարկումներ (սեմինար-մանրամասն գրույց գեկույցի քննարկմամբ, սեմինար-քննարկում գրավոր ռեֆերատների վերաբերյալ),- սեմինարներ երկխոսության տեսքով և «կլոր սեղաններ»,- հատուկ իրավիճակների վերլուծություն, դեպքերի մեթոդ (case study),-«մտազրոհ»:

3. Իմիտացիոն տեխնոլոգիաներ՝ ուսուցում ուսումնասիրվող գործընթացի մոդելի առկայության դեպքում՝ դերային խաղեր, գործնական խաղեր, հոգեբանական և այլ թրեյնինգներ:

Կարևոր ասպեկտ է հանդիսանում արտացոլման վրա հիմնված *ինքնուսուցման սկզբունքը*:

4. Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործում՝ համակարգչային մոդելավորում (ուսումնական խնդիրների նախագծում, ստեղծում և լուծում համակարգչի օգնությամբ), գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգում՝ էլեկտրոնային թեստավորում, խմբային առաջադրանքների և կուրսային աշխատանքների կատարում ինտերնետային միջավայրում, խորհրդատվություն, դասախոսություններ և սեմինարներ՝ օգտագործելով տեսակոնֆերանսային հաղորդակցություն:

5. Նախագծային (պրոեկտավորման) գործունեություն՝ նախագծային մեթոդ (նախագծի մշակում):

6. Սոցիալական նախագծեր և արտալսարանային ուսուցման այլ մեթոդներ՝

մասնագետի հրավեր (վարպետության դաս), էքսկուրսիաներ, բուհական և միջբուհական գիտաժողովներ և հեռակոնֆերանսներ, ֆորումների անցկացում, ուսանողական բուհական և միջբուհական հետազոտական խմբերի աշխատանքներ, սեմինարներ, որոնք կանոնավոր կերպով շարունակվում են առնվազն երկու կիսամյակ, աշխատանքներ հենակետային խմբերով:

Դասերի անցկացման թվարկված ինտերակտիվ ձևերի մեծ մասը հիմնված է փոքր խմբերում աշխատելու մեթոդաբանության վրա: Այն հնարավորություն է տալիս բոլոր ուսանողներին մասնակցելու աշխատանքային գործընթացին, կիրառել համագործակցության հմտություններ, միջանձնային հաղորդակցություն (մասնավորապես՝ լսելու, ընդհանուր կարծիք մշակելու և ծագած տարաձայնությունները լուծելու ունակություն):

Հարկ է նշել, որ թվարկված ինտերակտիվ մեթոդները կարող են համակցվել միմյանց հետ և գտնել իրենց տրամաբանական շարունակությունները տարբեր տեսակի ուսումնական դասընթացներում:

Գործնական առումով որոշակի հետաքրքրություն է ներկայացնում ինտերակտիվ դաս անցկացնելու ալգորիթմը: Ամփոփելով ոլորտի առաջատար մասնագետների և գիտնականների փորձը (Ի. Գոլովանովա, Ի. Գլավնիցկայա, Ս. Մելնիկով և այլք)՝ մենք կարող ենք առաջարկել դասախոսի գործողությունների հաջորդականության մանրամասն ալգորիթմը դասի ողջ ընթացքում:

1. ԴՍՄԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՎԵԼԻԱ ՓՈԻԼ

Դասախոսն ընտրում է թեման, իրավիճակը, ինտերակտիվ դասի հատուկ ձևը, որը կարող է արդյունավետ լինել կոնկրետ խմբում այս կամ այն թեմայի, մոդուլի հետ աշխատելու համար:

Ինտերակտիվ դասին նախապատրաստվելիս խորհուրդ է տրվում հատուկ ուշադրություն դարձնել հետևյալ կետերին.

1) դասի մասնակիցները, թեմայի ընտրությունը

- Մասնակիցների (ուսանողների) գիտելիքների մակարդակը, կուրսը, տարիքը, նրանց հետաքրքրությունները,
- դասի անցկացման ժամկետը, վայրը,
- թեմային քիչ թե շատ ծանոթ լինելը,
- խմբի հետաքրքրությունը տվյալ դասի նկատմամբ:

2) Անհրաժեշտ պայմանների ցանկը

- պետք է հստակ սահմանված լինեն դասի նպատակը, պլանը, ընտրված մեթոդները, հարցերի և իրավիճակների հաջորդականությունը, ընթացքն ու տրամաբանական ավարտը,
- պատրաստված լինեն ուսանողներին բաժանվող նյութերը,
- ապահովվեն տեխնիկական սարքավորումների անխափան աշխատանքը:

3) Յուրաքանչյուր դասին նախապատրաստվելիս պետք է

- տալ գործնական բլոկի սահմանում, հստակ ցուցումներ յուրաքանչյուր

- ուսանողի անելիքների վերաբերյալ,
- հստակեցնել խնդիրները, առաջարկել լուծման եղանակներ,
- բացատրել ձեռք բերված նոր գիտելիքների հետագա պարտադիր կիրառության նշանակությունը:

4) Բաշխիչ (բաժանվող) նյութեր:

- հարմարեցում ուսանողական լսարանին («գրել մասնակից-ուսանողների համար»),
- նյութի կառուցվածքայնություն,
- գծապատկերների, նկարազարդումների, սխեմաների, խորհրդանիշների օգտագործում:

2. ԴԱՍԻ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ՄԱՍ

- Դասի թեմայի ու նպատակների հաղորդում,
- ուսանողների, մասնակիցների ծանոթացում առաջարկվող իրավիճակին, այն խնդրին, որի լուծման վրա պետք է աշխատեն, ինչպես նաև այն նպատակին, որին պետք է հասնեն,
- մասնակիցներին տեղեկատվություն հաղորդել խմբում աշխատելու պայմանների շրջանակի և կանոնների մասին (հստակ հրահանգներ այն մասին, թե ինչ սահմաններում կարող են մասնակիցները գործել լսարանում),
- տեղեկացնել մասնակիցներին, եթե դասը միջխմբային է, միջառարկայական (անհրաժեշտության դեպքում),
- հասնել տերմինների, հասկացությունների և այլնի միանշանակ ըմբռնմանը: Դա անելու համար հարցերի և պատասխանների օգնությամբ պետք է հստակեցվի հայեցակարգային ապարատը, ուսումնասիրվող թեմայի աշխատանքային սահմանումները: Հայեցակարգային ապարատի համակարգված հստակեցումը ուսանողների մոտ կձևավորի վերաբերմունք, սովորություն՝ օգտագործելու միայն լավ հասկանալի տերմիններ, չօգտագործելու անհասկանալի բառեր և համակարգված օգտագործելու տեղեկատու գրականություն:

3. ԴԱՍԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՍ

Հիմնական մասի առանձնահատկությունները որոշվում են ինտերակտիվ դասի ընտրված ձևով և ներառում են.

- 1) մասնակիցների դիրքորոշումների հստակեցում,
- 2) լսարանի բաժանումը տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող խմբերի և նրանց միջև հաղորդակցության կազմակերպում,
- 3) ինտերակտիվ դիրքավորումը (positioning/ позиционирование) կամ տեսակետը ներառում է հետևյալ քայլերը.
  - պարզել ուսանողների դիրքորոշումները, տեսակետները ու զբաղեցնող դիրքը,
  - այս տեսակետների համար ընդհանրության բովանդակության ընկալում,

- բովանդակության վերաիմաստավորում և նոր իմաստով լրացում,
- նոր իմաստի հիման վրա մի շարք դիրքորոշումների, դիրքերի ձևավորում:

4. ՂԱՄԻ ԱՄՓՈՓԻՉ ՄԱՍ:

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (PEՓ/ЛЕКЦИЯ / REFLECTION / ԱՐՏԱՅՈՂՈՒՄ)

Արտացոլումը սկսվում է հուզական ասպեկտի վրա մասնակիցների կենտրոնացումից, այն զգացմունքների, որոնք մասնակիցները զգացել են դասի ընթացքում:

Դասի ռեֆլեկտիվ վերլուծության երկրորդ փուլը գնահատականն է (մասնակիցների վերաբերմունքը օգտագործված մեթոդների բովանդակային կողմին, ընտրված թեմայի արդիականությանը և այլն): Արտացոլումն ավարտվում է դասախոսի կողմից արված ընդհանուր եզրակացություններով [9, 5]:

Ուսանողների արտացոլմանը նպաստող հարցերի մտավոր ցանկ.

- Ի՞նչը ձեզ վրա ամենամեծ տպավորությունը թողեց:
- Ի՞նչն էր Ձեզ օգնում դասի ընթացքում առաջադրանքը կատարելիս, և ի՞նչն էր խանգարում:
- Կա՞ որևէ բան, որը ձեզ զարմացրել է դասի ընթացքում:
- Ինչո՞վ եք առաջնորդվել որոշումների կայացման գործընթացում:
- Սեփական գործողությունները կատարելիս արդյո՞ք հաշվի են առնվել խմբի մասնակիցների կարծիքները:
- Ինչպե՞ս եք գնահատում ձեր և խմբի գործողությունները:
- Եթե այս դասը կրկնվի ևս մեկ անգամ, ի՞նչը դուք կցանկանայիք փոխել:

5. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Եզրափակելով վերը շարադրվածը՝ հարկ է նշել, որ ուսանողների աշխատանքը պետք է օբյեկտիվորեն գնահատվի: Գնահատման գրագետ կազմակերպումը ուսումնական գործընթացի ամենադժվար խնդիրներից մեկն է: Այս խնդիրն առավել ևս բարդանում է դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդների կիրառման դեպքում:

Բացի թեստերի և գրավոր առաջադրանքների միջոցով գիտելիքների ավանդական ստուգումից, արագ հարցումներից, ինչպես նաև գիտելիքների և ըմբռնման վրա կենտրոնացած ընդլայնված հարցումներից՝ դասախոսին (դասավանդողին) անհրաժեշտ են գնահատման այլ մեթոդներ և մոտեցումներ:

Գնահատման մեթոդները պետք է ցույց տան մտավոր հմտությունների հաղորդակցման և յուրացման մակարդակը, բարդ խնդիրների լուծումը, իրավական և այլ սոցիալական գործիքների օգտագործումը, դրանց արժեքային կողմնորոշումները որոշելու ունակությունը:

6. ՏՆԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՂԱՆՔ

Յուրաքանչյուր ուսանող պետք է ներկայացնի մեկ դեպք՝ «Կյանքի դժվար իրավիճակ» հասկացության հետ կապ ունեցող, սոցիալական ռիսկի, կարիքի, խնդիրների գնահատման և վերականգնողական ծրագրի (լուծման ուղիներ, միջոցներ և այլն) առաջադրմամբ:

I. ԴԱՄԻ ԸՆԹԱՅՔ. ՄԵԿ ԴԱՄԻ ՊԼԱՆ-ԿՈՆՍՊԵԿՏ

Առարկա՝ «Սոցիալական աշխատանքի տեխնոլոգիաներ»

Թեմա՝ «Կյանքի դժվար իրավիճակ, կարիքների համալիր գնահատում»

Նպատակ՝ ամփոփել ուսանողների գիտելիքներն անհատի պահանջմունքների և «Կյանքի դժվար իրավիճակ» հասկացության ու փոխազդեցության վերաբերյալ, ամրապնդել այն սահմանելու և լուծումներ առաջարկելու հմտությունները:

Խնդիրներ.

Գործնական՝ համալրել ուսանողների գործնական փորձը մասնագիտական գործունեության մեջ կիրառվող հասկացություններով, ուշադրություն դարձնել խոսքի մեջ օգտագործվող մասնագիտական հասկացությունների դերին:

Ուսուցողական՝ Զարգացնել տրամաբանական մտածողությունը, սովորեցնել աշխատել խմբերում, քննարկել, արտահայտել կարծիք, հիմնավորել պատասխաններն ու տեսակետերը:

Դաստիարակչական՝ խմբերում համագործակցելու հմտությունների ձևավորում, խոսքի նկատմամբ ուշադրության և հարգանքի խթանում:

Դասաժամի տեսակը՝ համակցված՝ գիտելիքների և հմտությունների ամփոփման և ամրապնդման դաս:

Օգտագործվող մեթոդներն ու հնարները

Աշխատանք խմբերում, «Մտագրոհ», «Պրիզմա», «Խճանկար», «Բեյս-սթադի» (Իրավիճակների վերլուծություն») մեթոդներ:

Նախատեսվող կրթական վերջնարդյունքները.

Իմանա

- «Կյանքի դժվար իրավիճակ» հասկացության էությունը,
- այլ ուսանողների հետ ընդհանուր աշխատանք կատարելու, համագործակցելու կանոնները:

Կարողանա

- որոշել, սահմանել իրականացվող աշխատանքի նպատակները,
- դասակարգել առաջադրած խնդիրները,
- շարադրել և գործարկել, մեկնաբանել մտքերը,
- լսել դիմացինի կարծիքը, աշխատել խմբում, վերլուծել և գնահատել իրավիճակը,
- օգտագործել ստացած գիտելիքներն ու հմտությունները:

Տիրապետի

- լսարանի առջև ելույթ ունենալու, արդյունքները ճիշտ ձևակերպելու, գրավոր կամ բանավոր ներկայացնելու հմտություններին,
- արժևորման, վերլուծության, կիրառության ոլորտի առանձնահատկություններին և նրբություններին:

Մարքավորումներ՝ ինտերակտիվ գրատախտակ, պրոյեկտոր, իրավիճակների նկարագրությունների ձևանմուշներ, սոցիալական կարճ տեսաֆիլմեր (ռոլիկներ), ինտերնետային կապ:

ԴԱՍԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ/ I ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՄԱՍ

Դասախոսի գործողությունները

Ուսանողներին հակիրճ ներկայացնում է **աշխատանքի բովանդակությունը**, իրականացվող աշխատանքների համար **պահանջվող պայմանները, եղանակները**: Աջակցում է խմբերի ստեղծմանը (հաշվի առնելով նրանց անձը, գիտելիքների մակարդակը, հետաքրքրությունները ու անձնային առանձնահատկությունները), աջակցում է համապատասխան ռեսուրսների ապահովմանը (համակարգչային սարքավորումներ, տեխնիկայի տրամադրում): Ապահովում է աշխատանքի ընթացքը հավասարը հավասարի հետ սկզբունքով: Մահմանում է դասի յուրաքանչյուր փուլի մոտավոր ժամանակացույց (սկիզբ, ավարտ և նախատեսվող արդյունքներ): Գործընթացի խորհրդակցում, անուղակի դեկավարում:

Մոլորողների գործողությունները. լսել, մտածել և ակտիվ ներկայացնել կարծիքներ, խնդիրներ ձևակերպել և անկաշկանդ նոր մտքեր արտահայտել:

II ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄՈՏԻՎԱՅԻՄ՝ «ՄՏԱԳՐՈՇ»-Ի ԿԵՐԱՌՈՒՄ

Դասախոսը դիմում է ուսանողներին. վերհիշենք, թե անցած դասին ինչի մասին ենք խոսել:

Հարց ուսանողներին. ի՞նչն է մղում (օգնում) անհատին՝ կազմակերպելու առօրյա կենսագործունեությունը:

Հնչում են ուսանողների պատասխանները (ապրելու, գոյատևելու ցանկությունը, ընտանիքը, սովորելու ցանկությունը, առողջությունը, սիրելի աշխատանքը, պահանջմունքները):

«Պրիզմա» մեթոդի կիրառում (խթանման փուլ)

«Պրիզմա» մեթոդը կիրառվում է դասի սկզբնական, խթանման փուլում: Այն հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ազատ ու անկաշկանդ մտածել տվյալ թեմայի շուրջ: Մեթոդը արդյունավետ է կարճ, համառոտ բառերի, հատկանիշների թվարկման ժամանակ: Մեթոդի կիրառումը ապահովում է ակտիվություն, աշխուժություն, ֆիզիկական շարժունակություն, թարմություն և հետաքրքրություն:

Դասի սկզբում դասախոսը գրում է գրատախտակին կազմած «պրիզմա», սկզբում հիմնական բառը՝ գաղափարը, իսկ հետո բացվում են ճյուղերը, որից հետո սկսվում են փակվել: Նրանց միջև պետք է տրամաբանական կապ լինի:

Պրիզմայի կատարման ընթացք

1. Տրվում է մեկնաբանող՝ այն հիմնական հասկացությունը, որն ուսումնասիրվելու է:

2. Մխեմայի հաջորդ երկու վանդակներում առանց քննարկման գրանցվում են մեկնաբանի ազդեցությամբ մտքում ծագած առաջին երկու պատահական բառերը:

Խմբային աշխատանքի ժամանակ գրանցվում են առաջինը հնչած բառերը: Հետևել, որ խրախուսվեն ասոցիատիվ կապերը:

3. Արդյունավետ է երեք շերտով բացված պրիզման, որից հետո պրիզման

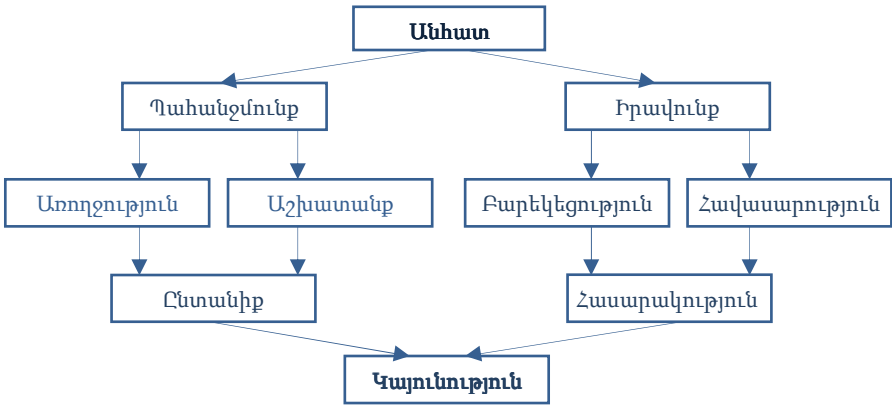

սկսվում է փակվել: Այս անգամ վանդակները լրացվում են՝ նախորդ երկու բառերի ասոցիատիվ կապը հաշվի առնելով:

4. Պրիզման եզրափակվում է վերջնաբառով:

5. Պրիզմայի ամփոփիչ քայլը մեկնաբանի ու վերջնաբառի միջև տրամաբանական կապ գտնելն է:

6. Այսպիսով, եթե պրիզմայի կառուցման ամբողջ ընթացքում ակտիվանում է ենթագիտակցական ոլորտը, ապա վերջին քայլում մեկնաբանն ու սկզբնաբառը մեկ մտքի կամ նախադասության մեջ կապելիս ակտիվանում է գիտակցական ոլորտը:

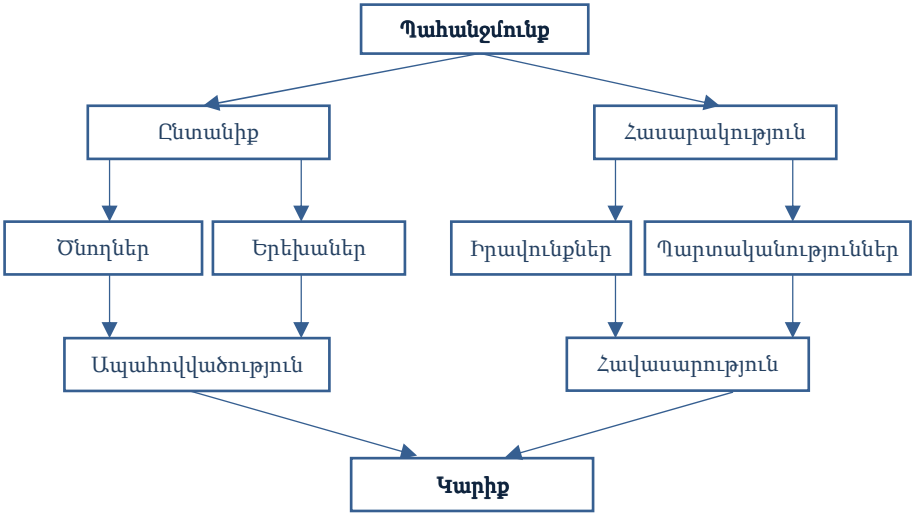

Գծապատկեր 2

Հնչում են ուսանողների պտասխանները (սրանք թվարկում են պահանջմունքները):

- **ֆիզիոլոգիական և կենսաբանական** (շնչառություն, սնունդ, ջուր, սեքս, քուն և այլն),
- **անվտանգության և ապահովության** (առողջության, մարմնի, սեփականության ապահովության, աշխատանքի, ռեսուրսների, ընտանիքի, բարոյականության և այլն),
- **սոցիալական պատկանելիություն** (սեր, ընկերություն, ընտանիք, մտերմություն),
- **հարգանքի, ինքնահարգանքի** (ինքնասիրություն, ինքնավստահություն, նվաճումներ, ուրիշներին հարգել, ուրիշների կողմից հարգվել),
- **ինքնահիրականացման, ինքնաարտահայտման** (ստեղծագործում, բարոյականություն, տարերայնություն, փաստերի ընդունում, նախապաշարմունքների պակաս):

Դասախոսը ուսանողների օգնությամբ կիրառում է «Պրիզմա» մեթոդը և բերում է ուսանողներին «պահանջմունքներ» հասկացության ընկալմանը, ըմբռնմանը:

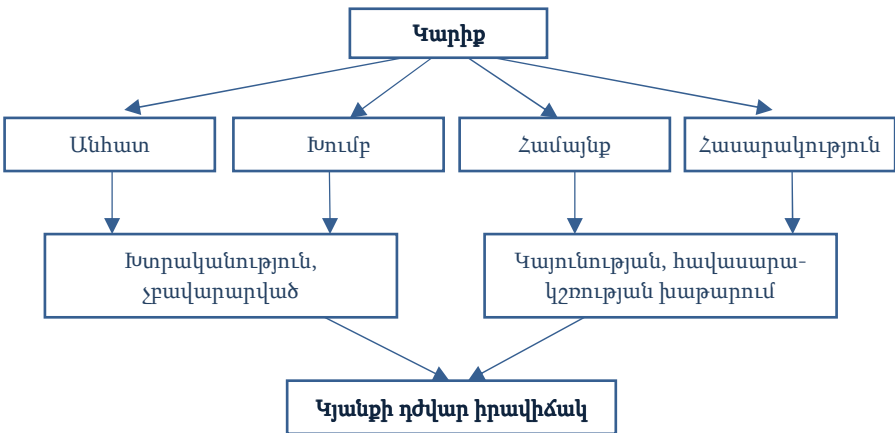
Գծապատկեր 3.

Հարց ուսանողներին. կարո՞ղ եք ասել, թե ի՞նչ դժվարությունների կարող ենք հանդիպել մեր առօրյա կյանքում:

Հնչում են ուսանողների կարծիքները, պատասխանները.

Միայնակություն, բարդ իրավիճակ, փոփոխություն, արտագաղթ, հիվանդություն, աշխատանքի բացակայություն, կորուստ, անցանկալի իրադարձություններ և այլն:

Հարց ուսանողներին. ի՞նչ հետևանքներ կարող են լինել.

Գծապատկեր 4.

Հնչում են ուսանողների կարծիքները, պատասխանները.

Խնդիր, խտրականություն, չբավարարված պահանջմունք, կայունության կորուստ, ռեսուրսների պակաս, հավասարակշռության կորուստ, անհարմարություն, դժվարություններ, պատերազմ, կենսագործունեության խաթարում, կոնֆլիկտ, սթրես, տրամադրության անկում, ճգնաժամ, ռիսկային իրավիճակ և այլն:

«Պրիզմա» մեթոդի կիրառությունը կօգնի սահմանել դասի թեման և հետագա ընթացքը: Օգտագործվող տերմիններն են՝ կարիք, պահանջմունք, իրավունք, ռիսկ, գործոն, բավարարում, խաթարում, խտրականություն և այլն:

Առաջին շարքը, մեկնաբանից հետո պատասխանում է՝ Ո՞վքեր,

Երկրորդ շարքը՝ Երբ, Ո՞ր դեպքում,

Երրորդ շարքը՝ Ի՞նչ հետևանք կունենա:

Հարց ուսանողներին. Կարո՞ղ եք օգնել սահմանելու այսօրվա դասի թեման:

Հնչում են ուսանողների կարծիքները, պատասխանները.

Կյանքի դժվար իրավիճակ

Հարց. Ի՞նչ ենք հասկանում ասելով «Կյանքի դժվար իրավիճակ» (**Մտագրոհի կիրառմամբ**):

Ուսանողների պատասխաններ.

Իրավիճակ, որը դժվարեցնում է կյանքը, հաշմանդամություն, անապահովություն, որբություն, անվտանգության խաթարում, մեկուսացում, տրամադրության անկում, անհանգստություն, անվստահություն, ընտանիքի անբարենպաստություն, ռիսկ, սթրես, ճգնաժամ և այլն:

Դասախոս.

Այսօր մենք խոսում ենք մի իրավիճակի մասին, որը հանդես է գալիս որպես սուբյեկտի կենսագործունեության օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ բաղադրիչները միավորող համակարգ: Ոմանք այդ առաջացած իրավիճակը հեշտ են հաղթահարում, ոմանք բախվում են որոշակի դժվարությունների հետ:

Կյանքի դժվար իրավիճակն այն իրավիճակն է, երբ արտաքին ազդեցությունների կամ ներքին փոփոխությունների արդյունքում տեղի է ունենում մարդու կյանքին հարմարվելու խանգարում, որի արդյունքում նա ի վիճակի չէ բավարարել իր հիմնական կենսական կարիքները կյանքի նախորդ ժամանակահատվածներում մշակված մոդելների և վարքագծի միջոցով:

Օբյեկտիվ տարրերն են. իրավիճակի ժամանակային և տարածական պարամետրերը (տեղ, ժամանակ, «գործող անձինք», ովքեր գտնվում են այս տարածքում, նրանց կողմից իրականացվող գործունեությունը):

Դեպի սուբյեկտիվ իրավիճակի տարրերը ներառում են միջանձնային հարաբերություններ, սոցիալ-հոգեբանական մթնոլորտը փոքր խմբում, խմբային նորմեր, արժեքներ, գիտակցության կարծրատիպեր և, իհարկե, անհատի անձի առանձնահատկությունները:

Օբյեկտիվը արտաքին պայմաններն են, գոյության այն իրողություններն են, որոնց տարածության մեջ բնակվում է մարդը կյանքի այս պահին, և սուբյեկտիվը անհատի ներքին աշխարհի հատուկ իրականությունն է [7, 7]:

«Իրավիճակի սահմանում» մեթոդաբանական հայեցակարգ (Թոմասի թեորեմ)

«Իրավիճակի սահմանում» մեթոդաբանական հայեցակարգը մարդու մասին գիտություններում ներմուծվել է ամերիկացի սոցիոլոգ Վ. Թոմասի կողմից (Վ. Թոմաս):

Կարողանալով դուրս գալ իրավիճակային շրջանակներից՝ նա դիտարկեց սոցիալական իրավիճակը որպես երեք փոխկապակցված տարրերի միասնություն.

1. օբյեկտիվ պայմաններ (սոցիալական նորմեր և արժեքներ),

2. անհատի և նրա խմբի վերաբերմունքը,

3. անձի կողմից իր՝ սեփական իրավիճակի սահմանումը (նա ապացուցեց, որ վարքագիծը համարժեք բացատրելու համար իրավիճակում գտնվող անձը պետք է հասկանա իր համար տվյալ իրավիճակի սուբյեկտիվ նշանակությունը):

Քանի որ մարդը (ի տարբերություն կենդանու) գիտակից էակ է, նրա ցանկացած գործունեությանը նախորդում է արտաքին պայմանների ընկալման, դիտարկման և մտորումների փուլը, որն ավարտվում է «իրավիճակի սահմանմամբ» [7, 12]:

III ԴԱՄԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԱՍ

Ճգնաժամեր, դա այնպիսի իրավիճակ է, որ տեղի է ունենում բոլորովին նոր և դժվար բան գիտակցելու և զգալու համար, ինչպիսին է ծանր կորուստը կամ կյանքի կտրուկ փոփոխությունը:

Իրավիճակը, որն օբյեկտիվորեն խաթարում է քաղաքացու կենսագործունեությունը (հաշմանդամություն, ծերության, հիվանդության, որբության, անտեսման, անապահովության, գործազրկության, որոշակի բնակության վայրի բացակայության, ընտանիքում կոնֆլիկտների և վատ վերաբերմունքի, մենակության և այլնի պատճառով ինքնասպասարկման անկարողություն), որը նա չի կարող ինքնուրույն հաղթահարել: Դժվար կյանքի իրավիճակը կարող է լինել մի իրավիճակ, որը չի կարող հաղթահարել միայնությունը: Դժվար կյանքի իրավիճակը կարող է լինել մի իրավիճակ, որը չի կարող մենակ հաղթահարել:

Գործնական աշխատանք «Խճանկար 1» կամ «Case-study» (Իրավիճակի վերլուծություն կամ աշխատանք դեպքի հետ) մեթոդների կիրառմամբ:

Խճանկար-1 մեթոդ

Ուսանողները բաժանվում են խմբերի: Հաշվում են 1-ից մինչև 4-ը: Հետո 1, 2, 3, 4 կազմում են առանձին խմբեր: Բոլոր խմբերին տրվում է նույն առաջադրանքը (նախատեսված բաժանվող նյութը՝ մեկ ընտանիքի սոցիալական պատմություն):

Յուրաքանչյուր խումբ պետք է ծանոթանա տվյալ դեպքում նկարագրված տեղեկատվությանը և բացահայտի խնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները: 1-ին խումբը ներկայացնում է սոցիալական խնդիրները, 2-րդ խումբը՝ կրթական, 3-րդ խումբը՝ առողջապահական, 4-րդ խումբը՝ հոգեբանական և դրանք հաղթահարելու ուղիներն ու միջոցները: Այսինքն՝ ներկայացնել վերականգնման անհատական ծրագիր:

«Քեյս-սթադի» մեթոդը և դրա հնարավորությունները.

Ուսումնական.

- նոր տեղեկատվության յուրացում,
- տվյալների հավաքման մեթոդների յուրացում,
- վերլուծության մեթոդների յուրացում,
- տեքստի հետ աշխատանքի կարողություն,
- տեսական և գործնական գիտելիքները հարաբերակցելու կարողություն և այլն:

Կրթական

- Կրթություն և անձնական նպատակների նվաճում,
- հեղինակային արտադրանքի ստեղծում,
- մասնագիտական իրավասության մակարդակի բարձրացում,
- նոր իրավիճակներում գործողությունների և որոշումների ընդունում,
- խնդիրների լուծումների փորձի ձեռքբերում [3, 163]:

Մեթոդի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել վերլուծել տեղեկատվությունը, բացահայտել հիմնական խնդիրները, ընտրել այլընտրանքային լուծումներ, գնահատել դրանք, գտնել լավագույն տարբերակը և ձևակերպել գործողությունների ծրագրեր:

Հատուկ իրավիճակների վերլուծություն (case-study) – ուսանողների կրթական և ճանաչողական գործունեության ակտիվացման արդյունավետ մեթոդ է: Իրավիճակը իրականությանը համապատասխանող փոխկապակցված գործոնների և երևույթների, մարդկանց մտորումների, հույսերի ամբողջություն է, որը որոշումների կայացման միջոցով որոշակի ժամանակահատված կամ իրադարձություններում բնութագրող վերլուծություն է պահանջում:

Դեպքի նկարագրություն:

32-ամյա Դավիթը, որն իր ընտանիքով ապրում է Երևանում, դիմել է սոցիալական աշխատողին: Նա ուներ երկու երեխա՝ 5 տարեկան աղջիկ և 1,5 տարեկան տղա: Կինը չէր աշխատում, զբաղվում էր երեխաների խնամքով: Նրանք ապրում էին թռչակառու ծնողների տանը: Դավիթի հայրը 2-րդ կարգի հաշմանդամ է: Ընտանիքի գոյատևման եկամուտը կազմված էր ծնողների կենսաթոշակի և ընտանեկան նպաստի հանրագումարից, ինչը չէր բավարարում բոլոր նվազագույն կարիքները հոգալու համար: Մեծ աղջիկը շուտով պետք է գնա դպրոց՝ առաջին դասարան: Մի քանի տարի առաջ Դավիթը մասնակցել է Արցախյան մարտերին: Դառնալով բազմաթիվ մահերի ականատես և մի շարք ցնցումներ կրելով՝ նա բախվել էր նորմալ կյանքին վերադառնալու անկարողության հետ: Դավիթը զգում էր, որ եղել է երկրային դժոխքում: Մի շարք սթրեսաձիկ գործոններ, օրինակ՝ որոշակի բառեր և տեղանքի անվանումներ (Շուշի, Մարտակերտ), առաջ էին բերում ինտենսիվ հիշողություններ, ստիպում վերապրել սարսափները: Նա միշտ երազներ էր տեսնում պատերազմական իրադարձությունների մասին, ծայրահեղ տագնապահար և զգուշավոր էր և աստիճանաբար դարձավ խիստ նյարդային և ագրեսիվ ընտանիքի անդամների նկատմամբ:

Երբ Դավիթը դեռ նոր էր տուն վերադարձել, բոլորը շատ ուրախ էին, որ նա

կենդանի է մնացել: Նա նույնպես շատ ուրախ էր իր վերադարձի համար և որոշ ժամանակ մոռացել էր անցյալի դժվարությունները: Ընտանիքը սպասում էր, որ մի քանի շաբաթից նա նորից կընտելանա նորմալ կյանքին: Ցավոք, այդպես չեղավ: Նա միշտ զգում էր ինչ-որ տհաճ հոտեր, ձայներ, տեսնում էր սարսափելի պատկերներ: Պատերազմի ընթացքում առաջին անգամ բախվելով մահվան բազմաթիվ դաժան դեպքերի հետ՝ նա ամբողջովին տարված էր պատերազմի և մահերի մասին պատմություններով, որոնք որոշ ժամանակ անց արդեն ոչ ոք չէր ուզում լսել: Բայց ամենավատն այն էր, որ նա եղել էր իր մտերիմ ընկերոջ մահվան ականատեսը: Վերջինս զոհվել էր, երբ երկուսն էլ ընկել էին կրակահերթի տակ:

Մոտ ընկերոջ մահվան փաստի հոգեբանորեն մերժումը այնքան արդյունավետ էր գործել, որ մարտի ավարտից հետո նա հեշտությամբ միացել էր իր ընկերներին՝ տոնելու հաղթանակը: Այդ հոգեկան խլությունն օգնել էր նրան հաղթահարելու այն գիտակցումը, որ պատերազմի ընթացքում ուրիշների մահը կարող է անհրաժեշտ լինել սեփական գոյատևման համար: Մակայն այդ զգացումը չի վերացել գորացրվելուց հետո, այլ մնացել է տարիներ շարունակ: Ընտանիքի անդամները անհանգստացած էին, ստիպված էին դիմել սոցիալական աշխատողին:

IV ԴԱՄԻ ԱՄՓՈՓԻՉ ՄԱՍ

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (РЕФЛЕКЦИЯ / REFLECTION / ԱՐՏԱՅՈՒՈՒՄ)

Հարցերի մոտավոր ցանկ ուսանողների արտացոլումը նախաձեռնելու համար.

- Ի՞նչը ձեզ վրա ամենամեծ տպավորությունը թողեց:
- Ի՞նչն էր Ձեզ օգնում դասի ընթացքում առաջադրանքը կատարելու համար, և ինչն էր խանգարում:
- Կա՞ որևէ բան, որը ձեզ զարմացրել է դասի ընթացքում:
- Ինչո՞վ էք առաջնորդվել որոշումների կայացման գործընթացում:
- Մեփական գործողությունները կատարելիս հաշվի՞՞ են առնվել խմբի մասնակիցների կարծիքները:
- Ինչպե՞ս էք գնահատում ձեր և խմբի գործողությունները:
- Եթե դուք կրկնեք այս դասը ևս մեկ անգամ, ի՞նչը կցանկանայիք փոխել:

V ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ուսանողների աշխատանքը պետք է օբյեկտիվորեն գնահատվի: Գնահատման կազմակերպման իրավասությունը ուսումնական գործընթացի ամենադժվար խնդիրներից մեկն է: Այս խնդիրն առավել ևս բարդանում է դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդների կիրառման դեպքում: Բացի թեստերից, գրավոր առաջադրանքներից և գիտելիքների ավանդական ստուգումից, գիտելիքների և ըմբռնման վրա կենտրոնացած ընդլայնված հարցումներից՝ դասախոսին անհրաժեշտ են գնահատման այլ մեթոդներ և մոտեցումներ:

Գնահատման մեթոդները պետք է ցույց տան մոտավոր հմտությունների, հաղորդակցման հմտությունների յուրացման մակարդակը, բարդ խնդիրների

լուծման, իրավական և այլ սոցիալական գործիքների օգտագործման, դրանց արժեքային կողմնորոշումների որոշման ունակությունը [9, 5]:

Եզրակացություն

Այսպիսով՝ համալսարանական ուսուցման տեխնոլոգիաներում ինտերտիվ մեթոդների կիրառումը թույլ է տալիս բարձրացնել ապագա սոցիալական աշխատանքի բակալավրների (սոցիալական աշխատողների) մասնագիտական կոմպետենտության (իրավատության) մակարդակը: Դրա մասին վկայում են սոցիալական ծառայությունների (ՄՄՕ-երում և այլ կառույցներում, որտեղ ուսանողները անցել են պրակտիկա) ներկայացուցիչների կարծիքները:

Ինտերակտիվ ուսուցման նոր մեթոդներին դասում ենք այն մեթոդները, որոնք **նպաստում են** կրթական և մասնագիտական միջավայրի սուբյեկտների փոխազդեցության որակի և կոմպետենտության բարձրացմանը և ազդեցություն են գործում փոխազդեցության բոլոր մասնակիցների վրա:

Այսպիսով, ինտերակտիվ մեթոդների կիրառումը բուհական տեխնոլոգիաների ուսուցման գործընթացում **նպաստում է** կրթական և մասնագիտական միջավայրերի սուբյեկտների համատեղ գործողության ակտիվացմանը, ամբողջականացմանը, **ուժեղացնում է** մոտիվացիան, նախաձեռնողականության դրսևորումը, **սպառնում է** ուսանողների իրավատության ձևավորման արդյունքների արդյունավետությունը բուհական պատրաստվածության գործընթացում [1, 7]:

Երկխոսության ուսուցման ընթացքում ուսանողները սովորում են քննադատաբար մտածել, որոշել բարդ խնդիրներ, որոնք հիմնված են հանգամանքների վերլուծության և համապատասխան տեղեկատվության վրա, կշռադատել այլ-ընտրանքային կարծիքներ, մտածված որոշումներ կայացնել, մասնակցել քննարկումներին, շփվել այլ մարդկանց հետ:

Դրա համար պարապմունքները կազմակերպվում են գույգերով, կիրառվում են խմբային աշխատանքներ և հետազոտական նախագծեր, դերախաղեր: Աշխատանքներ են տարվում փաստաթղթերի և տեղեկատվության տարբեր աղբյուրների հետ, օգտագործվում են ստեղծագործական աշխատանքներ:

Ուսանողը դառնում է ուսումնական գործընթացի լիիրավ մասնակից, և նրա փորձը ծառայում է որպես կրթական գիտելիքների հիմնական աղբյուր [8, 9]:

Ինտերակտիվ մեթոդներն ու դասերը ուսանողների մոտ առաջին հերթին «արթնացնում» են ուսանողների հետաքրքրությունը, խթանում են յուրաքանչյուրի ակտիվ մասնակցությունը ուսումնական գործընթացին, նպաստում են ուսումնական նյութի արդյունավետ յուրացմանը, բազմակողմանի ազդեցություն են ունենում ուսանողների վրա, ստեղծում են հետադարձ կապ (լսարանի արձագանք), ձևավորում են ուսանողների կարծիքներ և վերաբերմունք, ձևավորում են կյանքի հմտություններ, նպաստում են վարքի փոփոխությանը:

DOI: <https://doi.org/10.58726/27382915-2023.2-262>

Գրականություն

1. Гарашкина Н. В. Интерактивные методы обучения в технологии в вузовской подготовке будущих социальных работников, 2013.
<https://cyberleninka.ru/article/n/interaktivnyye-metody-obucheniya-v-tehnologii-v-vuzovskoy-podgotovke-buduschih-sotsialnyh-rabotnikov/viewer>
2. Главницкая И. Н. Использование интерактивных методов обучения в образовательном процессе, БНТУ, Минск.
<http://old.bntu.by/images/stories/mido/ntik5/glavnitskaya1.pdf>
3. Голованова И.И., Асафова Е.В, Телегина Н.В. Практики интерактивного обучения, Казань, 2014, 288 с.
4. Мурадян. В.Л. Интерактивные методы обучения на уроках русского языка, 2022, 37 с. <https://lib.armedu.am/files/resource/files/2022-10-21/b4cb5680e34afd93a10c777e1f920459.pdf,campaign=bespl-mat-biblioteka-9-112022&sortType=popular>
5. Мельников С. В. Активные и интерактивные формы проведения занятий при подготовке бакалавров социальной работы НОУ ВПО «Российский новый университет». Научное издание Развитие современного образования: теория, методика и практика. Сборник материалов VII Международной научно-практической конференции. Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс», Чебоксары, 2016, 1(7), 340 с.
6. Мельников С. В. Образовательные технологии в вузе – новые подходы, научное издание развитие современного образования: Теория, методика и практика. Сборник материалов VII Международной научно-практической конференции. Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс», Чебоксары, 2016,1(7), 340 с.
7. Осухова Н. Г. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений, Москва: Издательский центр «Академия», 2005, - 288 с.
8. Сафонова Л.Ю. Методы интерактивного обучения. Методические указания. Великие Луки, 2015, 86 с.
9. Столбова Е.А. Интерактивные занятия в подготовке специалистов социальной работы. https://bstudy.net/634376/pedagogika/interaktivnye_zanyatiya_podgotovke_spetsialistov_sotsialnoy_raboty

Преподавание предмета «Технология социальной работы» с использованием интерактивных методов

Анаит Степанян

Резюме

Ключевые слова: взаимодействие, интенсивный, метод «Кейс-стади – исследование ситуаций», рефлексия, продвижение, инициативность, компетентность, эффективность

В статье представлены научные обоснования актуальности применения интерактивных методов в вузовской программе социального работника. В статье представлены также перспективные направления обучения специальности «Социальная работа», тенденции ее развития и применение технологического подхода.

При обучении специальности «Социальная работа» необходимо учитывать особенности современной социальной работы, тенденции ее развития.

В данном случае раскрывается новое понимание вузовской подготовки социальных работников как образовательной и профессиональной среды, даются ее характеристики. Учитывая важность социального образования, осознается необходимость ставить цели и формировать высшее образование, которое обеспечивает компетентность студента в решении проблем различных сфер и уровней социальной работы.

В исследовании изучены роли технологического подхода в проектировании вузовского обучения, представлены результаты анализа интерактивных методов и технологий как понятий, а также обоснование научно-практической концепции их практического применения.

Новизна исследования обусловлена еще и тем, что субъектами высшего образования являются предметы учебно-профессиональной среды, направленные на формирование профессиональной компетентности студента.

Teaching the Subject of “Social Work Technology” with the Use of Interactive Methods

Anahit Stepanyan

Summary

Key words: *interaction, intensive, “Case Study – study of situations” method, reflection, promotion, initiative, competence, efficiency*

The scientific basis of the applicability of interactive techniques in higher education of social work curricula is presented in this article. The paper offers encouraging guidance on training in the "social work" profession as well as trends in its advancement and the use of technology.

Teaching in the field of "social work" requires consideration of the particulars of contemporary social work as well as its tendencies of growth. In this instance, a fresh perspective on graduate programs for social workers is provided through a discussion of pertinent professional and educational environments as well as the attributes of such training.

This study presents the findings of an analysis that conceptualizes interactive approaches, methods at the impact that technology plays in the design of a graduate program. It also justifies scientific and practical approaches in teaching social work.

The novelty of the study is also the fact that nearly all subjects of higher education are subjects of the educational and professional environment aimed at developing the student's professional competence.

Ներկայացվել է 30.06.2023 թ.
Գրախոսվել է 13.11.2023 թ.
Ընդունվել է տպագրության 23.11.2023 թ.